

Raymond de Vries: een derde hoogleraar voor de verloskunde in Nederland

Suze Jans

Op 16 november 2010 heeft de Academie Verloskunde Maastricht, Hogeschool Zuyd, Raymond de Vries aangesteld als hoogleraar Midwifery Science bij de Universiteit Maastricht. Hij werd op 18 november tijdens een ochtend-symposium op de Hogeschool voorgesteld aan de buitenwereld. Zijn inaugurele rede zal in mei 2011 plaatsvinden. Reden genoeg voor een nadere kennismaking met deze sociaal wetenschapper uit de Verenigde Staten.

Met een naam als Raymond de Vries (1951) kan het niet anders dan dat er Nederlandse voorouders in het spel zijn. En dat klopt ook en nog niet eens zo ver in het verleden: Alle vier zijn grootouders komen uit Nederland en zijn echte Friezen. Hij spreekt en schrijft zelfs Nederlands, niet vloeiend maar hij redt zich aardig. Een van zijn drie kinderen, z'n dochter, is terug gegaan naar haar roots en woont tegenwoordig in Nederland. Zij is net bevallen van zijn eerste kleinkind. "Thuis" vindt hij zelf, ze hoefde alleen voor het laatste stukje naar het ziekenhuis "en dat telt niet", vertelt hij trots.

Alhoewel dat uiteraard niet de reden is dat hij is aangesteld als hoogleraar in Maastricht, is dit wel de aanleiding geweest die ooit zijn interesse heeft gewekt voor de Nederlandse verloskunde.

Raymond de Vries studeerde sociologie aan de Universiteit van Californië en kwam uiteindelijk terecht op de Universiteit van Michigan, eerst als buitengewoon hoogleraar en al snel als Hoogleraar Bioethics en Medical Education.

Hoe komt een Amerikaanse socioloog als hoogleraar Midwifery Science terecht in Nederland? Met andere woorden wat heeft ooit zijn interesse in de verloskunde als onderwerp voor sociologisch onderzoek gewekt?

Well this is how the story goes, zegt hij (voor het gemak doen we het interview toch maar in het Engels): "Ik was

nog bezig met mijn masters opleiding terwijl mijn vrouw zwanger was van ons eerste kind. En tja, hoe doe je dat eigenlijk, bevallen?! Dus we verdiepten ons in de literatuur. In die tijd bestond er *underground movement* in Californië die alternatieven bood voor de traditionele bevalling in het ziekenhuis onder leiding van de gynaecoloog. Ons eerste kind werd in het ziekenhuis geboren onder begeleiding van een verloskundige. Dit ging zo voorspoedig dat mijn vrouw zich afvroeg waarom ze hiervoor in hemelsnaam naar het ziekenhuis moest?!" De twee volgende kinderen werden thuis geboren en Raymond's interesse was gewekt. Hij verdiepte zich verder in de literatuur en vroeg zich af hoe het eigenlijk zat met de verloskundigen in de Verenigde Staten? Dit onderwerp werd in die tijd slechts nog door paar anderen bestudeerd waaronder de antropoloog Robbie Davies-Floyd en de socioloog Barbara Katz Rothman (bekend van het boek *The tentative pregnancy* red.). Ook Raymond begon onderzoek op dit gebied. Hij ontdekte vele artikelen over het "Mekka" van de Nederlandse verloskunde. Halverwege de jaren '90 kwam Raymond de Vries daarom naar Nederland om onderzoek te verrichten naar de historie en het functioneren van het Nederlandse verloskundige systeem. In 2005 publiceerde hij de resultaten van dit onderzoek in het boek *A pleasing*

birth, midwives and maternity care in the Netherlands. Hierin beschrijft hij vanuit een historisch, filosofisch en sociaal perspectief de unieke Nederlandse cultuur die ondersteunend is voor de thuisbevalling en de zelfstandige positie van verloskundigen.

Hij heeft een uitgebreide kennis van zowel de Nederlandse als de Amerikaanse bevalcultuur en de ins en outs van de verloskunde. Hij gelooft dat angst een rol speelt wanneer artsen (lees gynaecologen) het beleid moeten bepalen in het ziekenhuis. Het gaat in de VS niet om het geld in tegenstelling tot wat veel mensen denken. *They are not greedy doctors*, zegt hij. *I am a sociologist.* "Het zijn goed gesocialiseerde mensen, die dokters en ze zien enge dingen tijdens de bevallingen in de ziekenhuizen. Het proces is niet te controleren en een sectio wel, zeker als deze gepland is en een ziekenhuis voelt daarbij als een veilige omgeving."

Een hoogleraar vinden voor een verloskundige beroepsgroep die zelf nog niet is geacademiseerd is niet makkelijk. Via hun contacten kwam de AVM in aanraking met Raymond en een ontmoeting vond plaats in Utrecht. En alhoewel de opleiding meteen enthousiast was, zag Raymond zelf in eerste instantie alleen maar beren op de weg. Maar ze wisten hem te overtuigen dat hij met behoud van zijn baan in Michigan, de nieuwe functie hier zou kunnen uitvoeren.

Maar hij is geen verloskundige en ook nog een man; hoe kijkt hij daar zelf tegen aan?

Hij kaatst meteen terug dat de directeur van de KNOV ook een man is evenals de hoofdredacteur van het TvV... Maar als serieus antwoord zegt hij *you need a man to speak to the men* : "Ik kom van buiten af en niemand

kent me. Nederland is klein en het verloskundige wereldje is nog kleiner. Dan helpt het als niemand je kent. Bovendien breng ik ook de (uitstekende) reputatie van de Universiteit van Michigan met me mee.

Hoe ziet hij de positie van een nieuwe hoogleraar in Maastricht in het licht van de andere twee hoogleraren midwifery science?

"Ik breng sociaal culturele kennis met me mee, bovendien ben ik een goede academische schrijver. Simone Buitendijk heeft politieke aanwezigheid en is een epidemioloog. Eileen Hutton is verloskundige, zij en ik zijn er om te helpen met het opbouwen van de *body of knowledge*. Wij kunnen onze netwerken gebruiken om mensen samen te brengen." Ze vullen elkaar goed aan deze drie hoogleraren: ieder heeft een eigen kennisniche met betrekking tot de wetenschap in de verloskunde. Hiermee krijgen de Nederlandse verloskundigen de kans om zich wetenschappelijk breed te kunnen ontwikkelen waarbij iedere vakgroep zijn eigen specialiteit zal hebben.

Hij was vooraf gewaarschuwd over de recente artikelen in de Nederlandse media met betrekking tot de perinatale sterfte cijfers. Hij kent de geschiedenis van de discussies over de voor- en nadelen van het Nederlandse systeem als geen ander. Recent stond hij in het NRC met een prachtige allegorie waarin het Utrechtse onderzoek vergeleken wordt met de verwaide veren uit een kussen die niet meer bij elkaar te rapen zijn (NRC 13 nov 2010 p. 10). Hij zegt erover: Het sociologische en historische perspectief is wat ik mee breng en dit is kennis die we kunnen gebruiken. Het hele Utrechtse verhaal is eigenlijk onderdeel van de *continuing story of lets find some data*

to show that the system is... en nu lijkt het net alsof ik denk dat ze het expres zo doen, maar dat is ook weer niet zo. Het gebeurt zonder dat mensen er bij nadenken. Het geldt eigenlijk ook voor beide kanten van de discussie."

Wat ziet hij als de uitdagingen binnen het domein van Midwifery Science?

"Het zijn er drie: Ten eerste; verloskunde is niet makkelijk want alhoewel een uterus een uterus is, verschillen mensen wezenlijk van elkaar. De uitdaging is de invloed die deze verschillen op het geboorteproces hebben te begrijpen. Ten tweede hebben we te maken met de dominante rol van obstetrische wetenschap. Het wetenschappelijke succes van de gynaecologen voert de bovenaan." Onderzoek door verloskundigen wordt ten onrechte minder serieus genomen dan het onderzoek uitgevoerd door artsen. Hij vergelijkt het met bier: waar bij het onderzoek geproduceerd door de gynaecologen gezien wordt als het echte bier en het onderzoek van verloskundigen beschouwt wordt als "light", eigenlijk een soort Buckler. De derde uitdaging is de technologie. Technologie is zo'n enorm onderdeel van ons dagelijks leven geworden; we hebben allemaal smartphones, computers. Apparaten zijn aantrekkelijk. Hij zegt "de technologie is er om ons te helpen, dus vrouwen denken dat de technologie hun beste vriend is. Maar juist in de verloskunde is dat niet altijd waar."

Wat is zijn visie voor de nieuwe afdeling?

Waar wil hij naar toe en wat zijn z'n plannen?

"Obstetrisch gezien hebben we een enorme wetenschappelijke vooruitgang geboekt maar deze focust voornamelijk op pathologie. *But we need something more.* Het verloskundig onderzoek concentreert zich juist op de fysiologie en de grotere context waarin zwangerschap en geboorte zich bevinden. We hebben wetenschap nodig die niet alleen de pathologie bekijkt maar ook de sociale en psychologische omstandigheden waarin vrouwen en hun gezinnen. Wat is de invloed van cultuur en de maatschappij op het reproductieve proces?"

Hij vindt het ook van groot belang dat verloskundig onderzoek, ook in Nederland, een internationale focus moet hebben: "De verloskundige zorg verschilt enorm in de hele wereld. Je zou het kunnen zien als een soort laboratorium waarin je consequenties van diverse zorgsystemen kunt bestuderen". Nederland is in een uitstekende positie om hier een leidende rol in te spelen denkt hij. Juist vanwege de bijzondere organisatievorm die uitstekende kansen biedt om de fysiologie van het geboorteproces te bestuderen en daarbij naar samenwerkingsmogelijkheden te zoeken voor de betrokken zorgverleners.

Sommige verloskundigen zullen misschien ook denken wat kan een onderzoeker uit Amerika, een land waar de bevalling zo vreselijk is gemedicaliseerd, ons nu leren?

Zijn antwoord klinkt niet nieuw: Het is opvallend dat hij het zelfde opmerkt als Nicky Leap en Pat Brody (zie interview TvV nov 2010): *what the Dutch could use is a kind of activist mentality that the American midwives have.*" We kunnen van elkaar leren. Dat is waarom internationale verloskunde zo belangrijk is. Het helpt ons met het generen van ideeën voor het verbeteren van de zorg.

We hoeven geen dikke vrienden te zijn, maar zo vijandig tegenover elkaar te staan is niet constructief. Hij spreekt daarom liever van "frenemies". Hij zegt: "De beste zorg voor vrouwen komt tot stand als de beide beroepsgroepen samenwerken. Belangrijke kennis gaat verloren als de ene beroepsgroep de ander controleert." Dit pleit voor het behoud van de autonomie voor de Nederlandse verloskundige. "Het is tijd" zegt hij, "om de strijdbijl te begraven en een manier te vinden waarbij vrouwen en hun kinderen centraal staan".

De inaugurele rede van Prof. Raymond de Vries zal op donderdag 26 mei 2011 plaatsvinden in de aula van de Universiteit van Maastricht. De vakgroep Midwifery Science bestaat uit: Raymond de Vries, Marianne Nieuwenhuijze, Marlein Ausems, Luc Bude, Darie Daemers, Tamar van Haaren, Marijke Hendrix, Irene Korstjens, Evelien van Limbeek, Hennie Wijnen en Bert Zeegers. ■